

การส่งเสริมพัฒนาการด้านพฤติกรรมสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น

ปริญญ์ยุพา ฮวดปากน้ำ¹ ดลพัฒน์ ยศธร² อธิวัฒน์ เจริญวรรณกุล³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1). ประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 2). เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่ศึกษาในระดับอนุบาลชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งได้รับการคัดกรองพัฒนาการด้วยแบบทดสอบพัฒนาการ Denver II แล้วพบว่า มีพัฒนาการล่าช้าจำนวน 5 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการศึกษา ก่อนและหลังการทดลองคือ Wilcoxon signed rank test เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กและผู้ปกครอง แบบประเมินจุดแข็ง-จุดอ่อน (SDQ) แผนการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นจำนวน 24 แผน ที่สร้างโดยผู้วิจัย และสมุดบันทึกพฤติกรรมเด็กขณะทำกิจกรรม ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ส่วนใหญ่เหมาะสมกับวัย มีเพียง 7 คน ที่มีความล่าช้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการประกอบด้วยปัจจัยด้านแม่ ได้แก่ อายุ เมื่อตั้งครรภ์ การศึกษา อาชีพ การฝากครรภ์ การคลอด สำหรับปัจจัยด้านเด็ก ประกอบด้วย อายุครรภ์เมื่อคลอด น้ำหนักแรกคลอด การได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก ภาวะออกซิเจนที่ 1 และ 5 นาที เด็กที่มีภาวะแทรกซ้อนหลังคลอด และมี โรคประจำตัว
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น โดยการประเมินของครู พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพ (คะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม ($\bar{X} = 6.60$, $SD = 2.30$ และคะแนนเฉลี่ยหลังทำกิจกรรม ($\bar{X} = 8.20$, $SD = 1.64$) และด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนของเด็กปฐมวัย (คะแนนเฉลี่ยก่อนทำกิจกรรม ($\bar{X} = 3.20$, $SD = 1.79$ และคะแนนเฉลี่ยหลังทำกิจกรรม ($\bar{X} = 2.00$, $SD = 1.00$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมสังคม; กิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น; เด็กปฐมวัย

¹ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนากาคนมนุษย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล
999 ถ.พุทธมนชลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมนชล จ.นครปฐม 73170, ประเทศไทย

E-mail: mhoo_pp@hotmail.com

^{2,3} สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

Enhancing Social Behavior Development in Early Childhood through Toy Creating Intervention

Parinyupha huadpaknam¹ Dalapat yossatorn² Athiwat jiaiwiatkul³

Abstract

The research design was quasi – experimental has the aim as follow; 1) To assess the child development 2. To compare the social behavior of children before and after having the toy creating intervention. The Sample of this research are early childhood at the age of 4-5, who were studying in the second-year kindergarten in 2015 who underwent Denver II developmental screening test and were found presenting developmental delays with a total of 5 children. Data were collected and analyzed by using statistical Wilcoxon signed rank test. The research instruments included 1) the general information of the participants, both of children and of their parents; 2) SDQ (Strength and Difficulties Questionnaire); 3) The 24 toy creating activities designed by the researcher; and 4) researcher's note about the participants' behavior during the activities. Each activity took 40 minutes and was conducted 3 days in a week, for 8 weeks.

Results showed that

1. Early Childhood Development Assessment Mostly suitable for ages, there are only 7 people with delays. Statistically significant Factors that affect development include maternal factors such as age to Get Pregnancy, education, occupation, antenatal care, and childbirth. Child factor such as birth weight, Iron supplementation, Perinatal Hypoxia levels at 1 and 5 minutes, children with postpartum complications, and congenital diseases.

2. Comparison of social behavior in early childhood before and after the toy creating intervention. The teachers' assessment was found that statistically significant at the .05 level. (Mean score before activity ($\bar{X}$ = 6.60, SD = 2.30) and mean score after activity ($\bar{X}$ = 8.20, SD = 1.64) and relationship problems with early childhood friends (Mean score before activity was ($\bar{X}$ = 3.20, SD = 1.79) and mean score after activity ($\bar{X}$ = 2.00, SD = 1.00)

Keywords: Social Behavior; Toy Creating Intervention; Early Childhood

¹ Graduate student, National Institute for Child and Family Development, Mahidol University
999 Phuttamonthon 4 Road, Salaya, Nakhon Pathom 73170, Thailand

E-mail: mhoo_pp@hotmail.com

^{2,3} National Institute for Child and Family Development, Mahidol University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในช่วง 5 ปีแรก มีความสำคัญต่อการวางรากฐานของชีวิตมนุษย์ทุกคน ซึ่งในรายงานสถานการณ์ของพัฒนาการเด็กปี พ.ศ.2557 พบว่า เด็กมีพัฒนาการล่าช้าร้อยละ 27.2 (Department of Health, Ministry of Public Health, 2015) โดยหนึ่งในนั้นร้อยละ 7.5 คือ พัฒนาการด้านสังคมและการช่วยเหลือตัวเองของเด็ก

พฤติกรรมสังคมในช่วงวัยเด็ก เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และการเจริญเติบโตของเด็กในด้านต่างๆ หากเด็กมีพฤติกรรมดังกล่าวที่เหมาะสม จะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเมื่อต้องอยู่ในสังคม ซึ่งการจะส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการครบถ้วนรอบด้านและสมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดคือพ่อแม่และผู้เลี้ยงดูหลัก ที่ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมพัฒนาการดังกล่าว

อนึ่ง ปัจจุบันพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ ต้องทำงานเพื่อนำรายได้มาเลี้ยงครอบครัว ทำให้อาจจะไม่มีเวลาอยู่กับลูก อบรมสั่งสอน เล่นกับลูก พาลูกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน ในทางกลับกันพ่อแม่บางคนเลือกใช้วิธีการสมัยใหม่ เช่น ให้เด็กเรียนรู้จากสมาร์โฟนหรือเปิดโทรทัศน์ให้เด็กดูโดยไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้กับลูก ส่งผลให้เด็กขาดทักษะการสื่อสารตามธรรมชาติกับมนุษย์ที่ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิต ขาดการเข้าสังคม ขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น อย่างไรก็ตาม ประเด็นการที่ครอบครัวไม่มีการเล่นกับเด็กนั้น พบว่า ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการสงสัยล่าช้า มากกว่าครอบครัวที่เล่นกับเด็ก (Department of Health, Ministry of Public Health, 2015)

จากรายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมด้านกิจกรรมทางกายของประชากรไทย (Institute for Population and Social

Research, Mahidol University, 2015) พบว่า เด็กมีกิจกรรมทางกายน้อยลง ใช้เวลาอยู่นั่งนอนเฉลี่ยวันละ 3.1 ชั่วโมง/วัน มีภาวะเฉื่อยและเนือยนิ่ง ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคต่าง ๆ อีกทั้งขาดทักษะการเข้าสังคมและการเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น

การเล่นและกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ กล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมนี้มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัยหลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อ ด้านสังคม ฯลฯ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมสังคมของเด็กปฐมวัย ด้วยการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารของโรงเรียนแห่งหนึ่งได้อนุญาตให้ใช้สถานที่ ตลอดจน ครู ผู้ปกครอง และเด็กของโรงเรียนดังกล่าว ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยขอเวลาของเด็กและผู้ปกครองภายหลังจากเลิกเรียนแล้ว

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนแห่งหนึ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น

การทบทวนวรรณกรรม

ช่วงแรกเกิด - 5 ปี เป็นช่วงที่ร่างกายและเซลล์สมองมีการพัฒนามากที่สุดและเร็วที่สุดกว่าช่วงวัยอื่น เด็กที่มีพัฒนาการที่ดีจะมีความพร้อมต่อการเรียนรู้และปรับตัวสู่โลกกว้าง เมื่อเข้าโรงเรียนก็สามารถเรียนหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวโน้มที่จะรู้จักคิดวิเคราะห์ มีความจำที่ดี มีความสามารถจัดการกับอารมณ์และเข้าสังคมกับผู้อื่นได้ การส่งเสริมพัฒนาการที่ดีจึงเริ่มต้นที่วัยนี้ กิจกรรมที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดีคือ

การเล่น การเล่นเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 6 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ในขณะที่มีการเล่นร่วมกันนั้น ทำให้มีการสื่อสารพูดคุย และเรียนรู้กฎกติกา ได้เรียนรู้ทักษะและบทบาททางสังคมจากการเล่นกับผู้อื่น

ตามแนวคิดของอีริกสัน (Erikson, 1950, as cited in Keawkungwal, 2010) ผู้นำเสนอ ทฤษฎี Psychosocial developmental stage ได้กล่าวถึงความสำคัญของลำดับขั้นตามวุฒิภาวะในเด็กช่วงอายุ 3-6 ปีไว้ว่า ระยะวัยเด็กตอนต้น คือ ขั้นที่ 3 การริเริ่มตัดสินใจเองแย้งกับความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) โดยวัยนี้ เด็กมีความสามารถทางกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส เริ่มพูดและเข้าใจภาษาได้มากขึ้น สมรรถภาพทางกายและจิตใจเริ่มทำงานประสานกัน เด็กวัยนี้อยากเรียนรู้สิ่งที่ยูรอบตัว คิดฝัน คิดสร้างสรรค์ ชอบเล่น ชอบสำรวจตรวจตรา มีความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ ถือเป็นช่วงเวลา que เด็กซุกซนมาก จึงมักถูกผู้ใหญ่ห้ามปราม เด็กที่โดนห้ามมากๆ จะก่อให้เกิดความรู้สึกผิดและกลัวการถูกลงโทษ จนกลายเป็นบุคลิกแบบ “รู้สึกผิด” (guilt personality) หรือ เป็นคนชอบหลีกเลี่ยงความจริงโดยใช้ความคิดฝัน หรือ อาจแสดงความก้าวร้าวเพื่อให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนา หากเด็กมีความคิดริเริ่มและความรู้สึกผิดอย่างพอดี เด็กจะพัฒนาเป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ไขปัญหาที่ต้องกระทำ เป็นคนที่กล้าเผชิญความเป็นจริง

พฤติกรรมสังคมของเด็กในวัย 4-5 ปี (Sukhothai Thammathirat Open University, 1989) สรุปได้ดังนี้ เด็กจะสนใจเด็กในวัยเดียวกัน ของเล่นเป็นกลุ่มมากขึ้น สนุกสนานกับการเล่นละครหรือบทบาทสมมติ ลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง รู้จักการรอคอย รู้จักการแบ่งปัน ยอมรับกฎเกณฑ์ของกลุ่มและไม่ยอมรับช่วงวิกฤตของเด็กบางคนที่อยู่ในกลุ่ม และไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

อนึ่ง แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมสังคมตาม

แนวคิดของ Tantiphlachiva (2004) กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1. การฝึกการช่วยเหลือตนเอง เช่น การแต่งกาย การรับประทานอาหาร การดูแลอนามัยของตนเอง
2. ฝึกการมีส่วนร่วมกับครอบครัว เช่น ให้ช่วยทำงานบ้าน ทำกับข้าว หยิบของ

3. การสร้างนิสัยการมีเพื่อน การพาเด็กไปเล่นกับเพื่อนที่บ้าน หรือพาเพื่อนมาเล่นกับเด็กที่บ้าน

การให้เด็กมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับเด็กอื่น จะทำให้เด็กเรียนรู้การมีส่วนร่วม การแบ่งปัน การตอบสนองตามความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น

ความสำคัญของการเล่นในวัยเด็กนี้ Keawkungwal (2010) อธิบายว่า เป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กเข้าใจตนเอง เข้าใจเพื่อน รับรู้ความรู้สึกที่ผู้อื่นมีต่อเขาและที่เขา มีต่อเพื่อน สอดคล้องกับแนวคิดของ Chan-Ame (2000) ที่ว่า การเล่นเป็นสื่อในการสร้างมิตรภาพระหว่างเด็ก ลดความเป็นศัตรูระหว่างกัน เมื่อเด็กปฐมวัยเริ่มเข้าโรงเรียน ได้พบเจอเพื่อนๆ ที่โรงเรียน พบเจอสังคมที่กว้างขึ้น การปลูกฝังทักษะทางอารมณ์และสังคมให้มั่นคง จะทำให้เป็นคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตได้ อย่างไรก็ดี เด็กหลายคนมีปัญหาการเข้าสังคมกับเพื่อน เช่น ไม่รู้จักแบ่งปัน ทะเลาะกัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพัฒนาการตามวัยของเขา ซึ่งการส่งเสริมทักษะดังกล่าว ต้องค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไป เริ่มจากเด็กได้เห็นตัวอย่างจากคนใกล้ชิด ทั้งที่บ้านและโรงเรียน เช่น ในครอบครัวพ่อแม่จะเป็นแบบอย่างให้ กับลูก เปิดโอกาสให้ลูกได้ช่วยงานผู้ใหญ่ การพาเด็กไปเล่นกับเพื่อนและคอยแนะนำ ให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม การเล่นของเล่นทำให้เด็กอารมณ์ดี มีรอยยิ้มและรู้สึกสนุกสนาน นอกเหนือจากความสนุกแล้ว การเล่นยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ ในแง่ของการที่เด็กได้ฝึกคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่งผลให้เด็กมีความมั่นใจ กล้าเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น สิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กเพื่อ

ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ คือการให้เด็กมีโอกาสเล่นตามความสนใจของเขาเอง เล่นของเล่นเสริมทักษะที่หลากหลาย ซึ่งของเล่นที่ได้นั้น ต้องเหมาะสมกับอายุ และพัฒนาการหรือความสามารถของเด็ก วัสดุที่ใช้ปลอดภัย ราคาไม่แพง ช่วยให้เด็กเล่นโดยไม่เบื่อหน่าย สามารถเล่นได้หลายคน เพื่อฝึกให้เด็กเล่นรวมกับผู้อื่น และช่วยฝึกทักษะทางสังคมให้แก่เด็กอีกด้วย (McFarland, 2011; Chanklang, 2011)

Goldstein (2012) ได้ศึกษาและสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเล่นของเด็กกว่า 40 เรื่องแล้วสรุปว่า การเล่นมีนัยสำคัญต่อการคิดแก้ปัญหา พฤติกรรมการทำงานร่วมกัน กระบวนการคิด ระดับ IQ และ การเข้ากลุ่ม การเล่นส่งเสริมให้พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร และมีรายงานการทดสอบพัฒนาการว่า ล่าช้า หรือ มีข้อควรระวัง

พฤติกรรมสังคม หมายถึง การกระทำ การแสดงออกที่สร้างความพึงพอใจให้กับตนเองและสังคม อันก่อให้เกิดประโยชน์ และการยอมรับจากสังคมนั้นๆ ซึ่งรูปแบบของพฤติกรรมที่ควรแสดงออกมา คือ การแบ่งปัน ความร่วมมือ สัมพันธภาพกับผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ เป็นต้น โดยการกระทำดังกล่าว เป็นพฤติกรรมทางสังคมในเชิงบวก

กำหนดขึ้นจากร้อยละ 33 เป็น ร้อยละ 67 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นของทักษะการใช้ภาษาและช่วยเรื่องการควบคุมอารมณ์และสังคมด้วย

ดังนั้น ความสำคัญในการประดิษฐ์ของเล่นคือ เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ฝึกทักษะการทำงาน การวางแผน ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ สนุกกับของเล่น ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ ระบายความรู้สึผ่านการเล่น ส่งเสริมทักษะการเข้าสังคม พัฒนาระบวนการคิด นอกจากนั้นแล้ว หากยิ่งเด็กเป็นผู้ได้ประดิษฐ์ของเล่นขึ้นเอง จะก่อให้เกิดเป็นผลงานที่เด็กจะมีความภาคภูมิใจตลอดจนหากให้เด็กใช้วัสดุธรรมชาติ วัสดุที่หาได้ง่าย ใกล้ตัวจะเป็นการปลูกจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าได้ต่อไป

กิจกรรมประดิษฐ์ของเล่น หมายถึง การถ่ายทอดความคิด จินตนาการออกมาเป็นผลงานที่มีความน่าสนใจ โดยนำวัสดุต่างๆ เช่น แก้วกระดาด กลองเปล้า กระดุม หลอด สาลี หรือวัสดุจากธรรมชาติ นำมาร้อย ม้วน พับ ฉีก ตัด ปะติด วาดภาพ ระบายสี เพื่อสร้างเป็นชิ้นงานที่สามารถนำมาเล่น เพื่อก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์โดยประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี แล้วนำผลที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการวิจัย

ร่วมกับการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไป จากนั้นจึงดำเนินการทดลอง โดยการ จัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง ขณะเดียวกัน ระหว่างการทดลองก็เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม สังคมของเด็กด้วยแบบสังเกตและแบบประเมินจุด แข็งจุดอ่อน (SDQ) ของเด็ก ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ทำการ ทดสอบ 2 ครั้ง คือ ก่อนการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ ของเล่น และหลังทำกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นไป แล้ว 8 สัปดาห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรได้แก่เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4-5 ปี ผู้ปกครองของเด็ก และ ครูประจำชั้นของเด็ก ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. นำผลที่ได้จากแบบทดสอบพัฒนาการ Denver II ซึ่งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดสอบ กับเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี จำนวน 100 คน ปีการศึกษา 2558 ภาคเรียนที่ 1 ช่วงสัปดาห์ที่ 3 ของเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2558 แล้ววิเคราะห์ประมวลผลการ ทดสอบนั้น

2. เมื่อพบว่า มีเด็กปฐมวัยในข้อที่ 1 จำนวน 7 คน ที่มีพัฒนาการล่าช้าหรือมีข้อควรระวังผู้วิจัยจึงติดต่อ ขออนุญาตให้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ แต่มีผู้ปกครองไม่ ยินยอมให้เด็กเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 2 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย จำนวน 5 คน รวมถึงผู้ปกครองของเด็ก และ ครูประจำชั้น

3. ขออนุญาตขอเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองของ เด็กในข้อที่ 2 ที่ซึ่งพบว่า เด็กเหล่านั้นมีพัฒนาการ

ล่าช้าหรือมีข้อควรระวัง โดยผู้ให้ข้อมูลต้องเป็นผู้เลี้ยงดู หลักของเด็กและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรม แล้วเก็บข้อมูล ผู้ปกครอง 1 คน ต่อ เด็ก 1 คน และครูประจำชั้น 1 คน ต่อ เด็ก 1 คน

การพิทักษ์สิทธิและจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ ผ่านการพิจารณาและได้รับการ อนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล รหัสโครงการ 2015/159.2804 ซึ่งผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการ เข้าร่วมการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของเด็ก โดยแจ้งให้ทราบว่า ไม่มีผลกระทบหรือข้อบังคับ ใด รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างสามารถยุติการเข้าร่วมการวิจัย ในช่วงใดก็ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถาม ข้อมูลทั่วไปของเด็กและผู้ปกครอง แผนกิจกรรมการ ประดิษฐ์ของเล่น แบบประเมินจุดแข็งจุดอ่อน (SDQ) และแบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างแผนกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น 24 แผน เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน โดยแต่ละแผนกิจกรรม ใช้เวลาครั้งละ 40 นาที จากนั้นนำไปทดลองกับเด็กกลุ่มตัวอย่าง ช่วงหลังเลิกเรียน ทั้งนี้ ผู้วิจัยเริ่มกิจกรรมด้วย ขั้นนำ เตรียมความพร้อม ก่อนเรียน ขั้นสอน สาธิตวิธีการทำ แล้วให้เด็กลงมือ ปฏิบัติเอง และ ขั้นสรุป ให้เด็กเล่นของเล่นที่ตนเอง ประดิษฐ์ร่วมกันและพูดคุยเกี่ยวกับกิจกรรม โดยมี คุณครูประจำชั้นเด็กอนุบาล 2 เป็นผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คน

ตาราง 1

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นใน 1 สัปดาห์

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	วันที่	รายชื่อกิจกรรม	เพลงนิทานที่ใช้ประกอบกิจกรรม
1	1	จันทร์	ง.งูหางยาว	เพลง แมงงูเอ๋ย (กรมพลศึกษา, 2557)
	2	พุธ	นักตกปลา	เพลงโปเลโปลา (เตือนใจ ศรีมารุต, 2540)
	3	ศุกร์	หน้ากากสัตว์	นิทาน กุ้งกิ้งไปสวนสัตว์ (มนฤดี ทองกลอย, 2552)

2. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปโดยผู้ปกครองเป็นผู้ตอบ แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดย ตอนที่ 1- 3 เป็นส่วนของการเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง และ ตอนที่ 4 เป็นส่วนของการเก็บข้อมูลหลังการทดลองครั้งที่ 24 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็ก ประกอบด้วย ข้อคำถามรวม 3 ข้อ อันได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของเด็ก ประวัติการตั้งครรภ์ ประวัติสุขภาพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง ประกอบด้วย ข้อคำถามรวม 2 ข้อ ได้แก่ สถานภาพสมรส ประวัติการเลี้ยงดูและลักษณะการเลี้ยงดู

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครอง ในระยะ 2 เดือนก่อนการทดลอง จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการเล่นของเล่นของเด็ก ภายหลังจากที่เด็กร่วมกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นร่วมกับผู้วิจัยเสร็จแล้ว ตลอดจนแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครอง นอกเหนือจากการเข้าร่วมกิจกรรมประดิษฐ์ของเล่นของเด็ก ระหว่างการทดลอง 2 เดือน รวม 2 ข้อ

3. แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) สำหรับประเมินพฤติกรรมสังคม มีทั้งหมด 2 ชุด คือ แบบประเมินที่ครูประเมินนักเรียน และ แบบประเมิน

ที่ผู้ปกครองประเมินนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยเลือกเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และพฤติกรรมด้านสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้ได้ข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

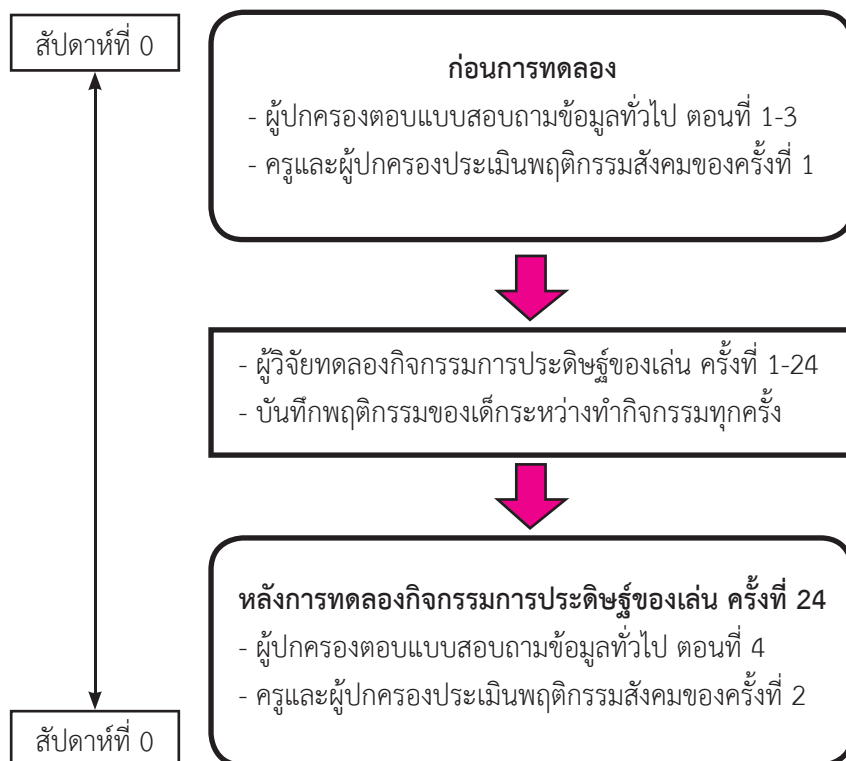
แบบประเมินแต่ละชุดมี 2 หน้า หน้าแรกเป็นลักษณะพฤติกรรม จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีลักษณะของพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยสามารถจัดเป็นกลุ่มพฤติกรรมได้ 2 ด้าน ได้แก่

3.1 พฤติกรรมด้านสัมพันธ์ทางสังคม (5 ข้อ) ได้แก่ ข้อ 1-5

3.2 พฤติกรรมด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน (5 ข้อ) ได้แก่ ข้อ 6-10

หน้าที่ 2 ในด้านหลังของแบบประเมิน เป็นการประเมินผลกระทบของพฤติกรรม ว่ามีความรุนแรงส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้าง ต่อตัวเด็กเอง มีผลต่อสัมพันธ์ทางสังคม และชีวิตประจำวันของเด็กมากน้อยเพียงไร ซึ่งในส่วนนี้ใช้คำว่า “เป็นระดับความรุนแรงของปัญหา”

4. สมุดบันทึกพฤติกรรม ซึ่งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการบันทึกพฤติกรรมของเด็กที่ปรากฏระหว่างทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม ครั้งที่ วันที่ ทำกิจกรรม พฤติกรรมที่พบในวันนั้นๆ

ภาพ 2 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยให้ผู้ปกครองของเด็กเหล่านั้น ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 1-3 พร้อมทั้งประเมินพฤติกรรมสังคมของเด็ก (ฉบับผู้ปกครอง) ส่วนครูประจำชั้นให้ประเมินพฤติกรรมสังคมของเด็ก (ฉบับครู)
2. ระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นให้แก่เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง บันทึกพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล ในขณะที่ทำการประดิษฐ์ของเล่นทุกครั้ง
3. หลังการทดลองจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นครั้งที่ 24 (สัปดาห์ที่ 8) ให้ครูประจำชั้นและผู้ปกครองประเมินพฤติกรรมสังคมของเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และให้ผู้ปกครองกรอกแบบสอบถามข้อมูล

ทั่วไป ตอนที่ 4

4. ระหว่างการจัดทำกิจกรรมทั้ง 24 ครั้ง เด็กร่วมประดิษฐ์ของเล่นและนำของเล่นนั้นกลับบ้านเพื่อไปเล่นที่บ้านด้วย การวิจัยครั้งนี้ เด็กสามารถขาดหรือหยุดการเข้าร่วมทำกิจกรรมได้ไม่เกิน 4 ครั้ง อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเด็กไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ แต่ยังคงยินดีและเต็มใจที่จะทำกิจกรรมเหล่านั้น ผู้วิจัยจะสนับสนุนเสริมกิจกรรมที่เด็กคนนั้นขาดไปในวันอังคารหรือ วันพฤหัสบดี ที่เด็กมาเรียน โดยไม่ถือว่าเด็กขาดการเข้าร่วมกิจกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าเฉลี่ย
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการศึกษา ก่อน

และหลังการทดลองครั้งที่ 24 ใช้สถิติ Wilcoxon signed rank test หลังจากผ่านการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นและข้อมูลมีการกระจายแบบโค้งไม่ปกติ

ผลการวิจัย

พัฒนาการของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเด็ก พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย 3 คน เพศหญิง 2 คน อายุระหว่าง 4-5 ปี ซึ่งจากการคัดกรองด้วยแบบทดสอบพัฒนาการเด็ก Denver II พบว่า มีผลพัฒนาการควรระวัง 1 คน ลำช้า 4 คน

เด็กดังกล่าวอาศัยอยู่ร่วมกับ บิดามารดา มีเด็กคลอดก่อนกำหนด 1 คน และมีภาวะแทรกซ้อน คือเป็นโรคข้อหลวม/เอ็นข้อหย่อน 1 คน พื้นฐานอารมณ์อุปนิสัยเลี้ยงง่าย 2 คน เลี้ยงยากปานกลาง 2 คน และเลี้ยงยากมาก 1 คน เด็กแต่ละคนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการจากโรงเรียนเป็นหลัก แต่เมื่ออยู่บ้านจะมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับครอบครัวสลับกันไปในแต่ละวัน เช่น วาดน้ำ เล่นดนตรี เเล่ย์ 1 ชม.ต่อวัน เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นครบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ครบ 24 ครั้ง ใน 8 สัปดาห์

การจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นกับพฤติกรรมสังคมด้านสัมพันธภาพ

ตาราง 2

การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม ด้านสัมพันธภาพ ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทำกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น ครั้งที่ 24 ของเด็กปฐมวัย

การทดสอบ		$\bar{X}$	SD	z	p-value
ฉบับผู้ปกครอง	ก่อนทดลอง	6.40	1.14	-1.10	0.134
	หลังทดลอง	7.40	1.82		
ฉบับครู	ก่อนทดลอง	6.60	2.30	-2.06	0.019*
	หลังทดลอง	8.20	1.64		

* $p < 0.05$

ด้านสัมพันธภาพสังคม ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพ ฉบับผู้ปกครอง ทั้งก่อนทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรมของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 6.40 คะแนน ($\bar{X} = 6.40, SD = 1.14$) และ 7.40 คะแนน ($\bar{X} = 7.40, SD = 1.14$) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนกับหลังทำกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังทำกิจกรรมของนักเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนฉบับ

ครู คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพ ก่อนทำกิจกรรมกับหลังทำกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.60 คะแนน ($\bar{X} = 6.60, SD = 2.30$) และ 8.20 คะแนน ($\bar{X} = 8.20, SD = 1.64$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังทำกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นกับพฤติกรรมสังคมด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน

ตาราง 3

การเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยพฤติกรรมสังคม ด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลัง
การทำกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น ครั้งที่ 24 ของเด็กปฐมวัย

การทดสอบ		$\bar{X}$	SD	t	p-value
ฉบับผู้ปกครอง	ก่อนเรียน	3.20	0.84	-0.81	0.207
	หลังเรียน	2.60	1.95		
ฉบับครู	ก่อนเรียน	3.20	1.79	-1.85	0.031*
	หลังเรียน	2.00	1.00		

* $p < 0.05$

คะแนนพฤติกรรมทางสังคม ด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนฉบับผู้ปกครอง ก่อนและหลังทำกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 คะแนน ($\bar{X} = 3.20$, $SD = 0.84$) และ 2.60 คะแนน ($\bar{X} = 2.60$, $SD = 1.95$) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนกับหลังทำกิจกรรม พบว่า ไม่แตกต่างกัน การวัดพฤติกรรมทางสังคมฉบับครู คะแนนด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน ระหว่างก่อนกับหลังทำกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 คะแนน ($\bar{X} = 3.20$, $SD = 1.79$) และ 2.00 คะแนน ($\bar{X} = 2.00$, $SD = 1.00$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนกับหลังทำกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยน้อยลง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น

ข้อมูลพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น ซึ่งผู้วิจัยได้บันทึกโดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรมทุกครั้งสรุปได้ดังนี้

ความสนใจของเด็กที่มีต่อกิจกรรมประดิษฐ์ของ

เล่น พบว่า เด็กส่วนใหญ่ได้นำของเล่นจากการประดิษฐ์ไปเล่นที่บ้านเฉลี่ย 1-3 วันต่อสัปดาห์ โดยของเล่นที่เด็กให้ความสนใจ 3 ลำดับแรก คือ 1. ไม้ปักปัก (แก้วตกแต่งเป็นไม้ มีเชือกติดแล้วจะมีเสียงปักๆ คล้ายเสียงไม้) 2. กระต่ายกระโดดสูง (แก้วซ้อนสองชั้นตกแต่งเป็นกระต่าย เมื่อกดแล้วปล่อยมือ แก้วจะด้งขึ้นเหมือนกระต่ายกระโดด) 3. รถซึ่งลมกรด (แก้วน้ำติดล้อ เมื่อเป่าแก้ว รถจะแล่นตามแรงลมที่เป่า) ส่วนอันดับถัดมา คือ ขวดแมงกะพรุน จระเข้ และนกบิน ตามลำดับ

พฤติกรรมสังคมของเด็กระหว่างทำกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น สัปดาห์ที่ 1-4 ช่วงแรกเด็กยังไม่รู้จักกัน จึงยังมีการพูดคุยกันน้อย เด็ก ๆ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ขณะที่คุณครูอธิบายวิธีประดิษฐ์ของเล่น มีเด็กบางคนเล่นของบนโต๊ะบ้าง ขยับตัวไปมาบ้าง แต่ฟังครูอธิบาย ถามแล้วตอบได้ ระหว่างที่เด็ก ๆ ประดิษฐ์ของเล่นเอง ช่วงแรกๆ ของการทดลองเด็กยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ยังเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ตัวเองชอบไว้คนเดียว คุณครูจึงให้คำแนะนำ และคำชมเชย ทำให้เมื่อเด็กรู้จักการแบ่งปันมากขึ้น

เด็กส่วนใหญ่สามารถเล่นของเล่นที่ตัวเองประดิษฐ์ได้ โดยทดลองเล่นด้วยตนเองก่อน และชวน

กันเล่นร่วมกับเพื่อน โดยเพื่อนที่เล่นเป็นแล้วมีส่วนช่วยเพื่อนที่ยังเล่นไม่เป็นด้วย มีกิจกรรมจอมเขมือบที่ใช้เวลาฝึกเล่นอยู่นาน โดยเด็กต้องโยนลูกตุ้มอาหารใส่แก้วที่สมมติเป็นสัตว์กำลังกินอาหารให้ได้ มีเพียงคนเดียวที่ต้องกลับไปฝึกซ้อมที่บ้านต่อ สุดท้ายคุณพ่อคุณแม่ก็แจ่มกลับมาว่าเล่นได้แล้ว

สัปดาห์ที่ 4-8 เด็ก ๆ เริ่มสนิทกันมากขึ้น เริ่มชวนกันพูดคุยระหว่างทำกิจกรรมให้กำลังใจกัน ช่วยเพื่อนหยิบของ และ รู้จักการรอคอยอุปกรณ์ที่เพื่อนใช้อยู่

ความพึงพอใจของเด็กในการทำกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น ผู้วิจัยได้สอบถามเด็กทุกครั้งว่า ชอบทำกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นหรือไม่ ซึ่งเด็กตอบว่าชอบทำทุกครั้ง และในสัปดาห์สุดท้าย ผู้วิจัยบอกเด็กว่า กิจกรรมครั้งนี้ เป็นครั้งสุดท้ายแล้ว เด็กๆ ขอให้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมอีก โดยบอกว่า รู้สึกสนุกและชอบที่ได้ประดิษฐ์ของเล่นและได้เล่นกับเพื่อนๆ

สรุปและอภิปรายผล

1. พัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการให้สมวัยรอบด้าน เมื่อพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งล่าช้า ก็จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการเด็กโดยรวมด้วย กลุ่มตัวอย่างมีผลพัฒนาการควรระวัง 1 คน และล่าช้า 4 คน หากรวมถึงผู้ที่ไม่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยอีก 2 คน รวม 7 คน คิดเป็น ร้อยละ 7 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วยปัจจัยด้านแม่ ได้แก่ อายุ เมื่อตั้งครรภ์ การศึกษา อาชีพ การฝากครรภ์ การคลอด แม่ที่มีโรคประจำตัว และ ภาวะแทรกซ้อน รวมทั้ง การได้รับยาเสริมไอโอดีนขณะตั้งครรภ์ ส่วน ปัจจัยแวดล้อม ได้แก่ อายุผู้ดูแล ระดับ การศึกษาของผู้ดูแล อาชีพของผู้ดูแล ลักษณะครอบครัว รายได้ครัวเรือน การเล่นกับเด็ก และ การเล่านิทานให้เด็กฟัง สำหรับปัจจัยด้านเด็ก ประกอบด้วย อายุครรภ์เมื่อคลอด น้ำหนักแรก

คลอด การได้รับยาเสริมธาตุเหล็ก ภาวะออกซิเจนที่ 1 และ 5 นาที เด็กที่มีภาวะแทรกซ้อนหลังคลอด และมี โรคประจำตัว

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนกับหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของมีพฤติกรรมสังคมดีขึ้น โดยสรุปจากคะแนนการแปลผลในภาพรวมของ SDQ (ฉบับครูและฉบับผู้ปกครอง) คะแนนพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน อยู่ในระดับปกติ 5 คน คะแนนพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพทางสังคม (คะแนนจุดแข็ง) อยู่ในระดับมีจุดแข็ง 5 คน ผลการวิจัย เมื่อพิจารณาพฤติกรรมสังคมหลังการใช้กิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น แยกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

ด้านสัมพันธภาพสังคม ฉบับผู้ปกครองและฉบับครู

ด้านสัมพันธภาพสังคม คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพ ฉบับผู้ปกครอง ทั้งก่อนทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรมของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.40 คะแนน ($\bar{X} = 6.40$, $SD = 1.14$) และ 7.40 คะแนน ($\bar{X} = 7.40$, $SD = 1.14$) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนกับหลังทำกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังทำกิจกรรมของนักเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนฉบับครู คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพ ก่อนทำกิจกรรมกับหลังทำกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.60 คะแนน ($\bar{X} = 6.60$, $SD = 2.30$) และ 8.20 คะแนน ($\bar{X} = 8.20$, $SD = 1.64$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังทำกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการประเมินเมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมด้านสัมพันธภาพนี้ ชี้ให้เห็นว่า สัมพันธภาพ

ทางสังคมของเด็ก มีจุดแข็ง ซึ่งมีผลทำให้การช่วยเหลือเพื่อแก้ไขหรือปรับพฤติกรรมทางสังคมเป็นไปได้ง่ายขึ้น การวิจัยเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพสังคมให้กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นั้น ผู้วิจัยได้ทำการส่งเสริมสัมพันธภาพสังคมโดยจัดกิจกรรมการเล่นิทาน การร้องเพลง การทอเบทกลอน เพื่อให้เด็กรู้จักกันและเล่นด้วยกัน รวมทั้งสร้างความคุ้นเคยก่อนเริ่มกิจกรรม ทั้งนี้ การเล่นิทานเพื่อช่วยส่งเสริมพฤติกรรมสังคมนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sokampa (2008) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอิสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า พฤติกรรมด้านความร่วมมือ ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปันของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้น นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมที่เด็กได้ใช้อุปกรณ์ร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Santanon (2010) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพปะติดเป็นกลุ่ม เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ แล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพูดสื่อความหมาย การแสดงท่าทางเป็นมิตร และการมีส่วนร่วมกับเพื่อน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นทุกสัปดาห์

ด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน ฉบับผู้ปกครองและฉบับครู

คะแนนพฤติกรรมทางสังคม ด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนฉบับผู้ปกครอง ก่อนและหลังทำกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 คะแนน ($\bar{X} = 3.20$, $SD = 0.84$) และ 2.60 คะแนน ($\bar{X} = 2.60$, $SD = 1.95$) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนกับหลังทำกิจกรรม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนการวัดพฤติกรรมทางสังคมฉบับครู คะแนนด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน ระหว่างก่อนกับหลังทำกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 คะแนน

($\bar{X} = 3.20$, $SD = 0.84$) และ 2.00 คะแนน ($\bar{X} = 2.00$, $SD = 1.00$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนกับหลังทำกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยน้อยลงพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อน คือปกติ กล่าวคือ ยิ่งคะแนนน้อยลงปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนก็น้อยลงไปด้วย อนึ่ง ในการทดลองช่วงแรก ผู้วิจัยได้วางอุปกรณ์ให้กลุ่มตัวอย่างได้ใช้ร่วมกัน เช่น กระดาษสี กาว เศษวัสดุต่างๆ ไว้ในตะกร้ากองกลาง ใครมีความพร้อม นั่งเรียบร้อย ทำตามกฎกติกาที่ตกลงครบถ้วน มีสิทธิเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ก่อน เด็กบางคนยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มีการเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ตนเองชอบไว้ใช้เป็นส่วนตัว ไม่มีการแบ่งปัน ไม่ช่วยกันเก็บอุปกรณ์เข้าที่ ทำให้เด็กคนอื่นมีวัสดุอุปกรณ์ไม่พอใช้ หรือไม่ได้ใช้วัสดุที่ตนเองต้องการ ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนข้อตกลงการใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน และกล่าวทบทวนถึงนิทานที่เล่าไปก่อนทำกิจกรรมว่า ควรทำอะไร ถ้าเพื่อนอยากได้ของชิ้นเดียวกัน ซึ่งเด็กสามารถตอบได้ว่าต้องแบ่งปันกันและปฏิบัติตามประเด็นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Tantiphlachiva (2004) ที่กล่าวว่า การที่ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออก ด้วยการให้อิสระแก่ผู้เรียนในการคิดและทำกิจกรรม ช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น เด็กรู้จักการแบ่งปัน รู้จักให้ความช่วยเหลือผู้อื่นๆ คุณครูได้ทำการเสริมแรงพฤติกรรมทางบวก ด้วยการยิ้ม ประทับมือ หรือ การกล่าวคำชมเชย ทำให้เด็กคนอื่นเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเสริมแรงทางบวกของของสกินเนอร์ (Skinner, 1974, as cited in Khemmani, 2012) ที่ว่า การชมการให้ข้อมูลป้อนกลับ ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสุขในการเรียน ทำให้พฤติกรรมที่ดียังคงอยู่ เด็กเกิดความสนใจและพอใจที่ได้รับความสำคัญ ได้รับคำชมเชย

นอกจากนั้น การเล่นของเล่นที่ตนเองประดิษฐ์เสร็จแล้ว มาทดลองเล่นกับเพื่อน ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Faulkner (1995) ที่เสนอแนะว่า การเล่นมีความสำคัญต่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก ซึ่งจากการศึกษาทดลองโดยผู้วิจัยในครั้งนี้ พบว่า ลักษณะการเล่นและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนระหว่างการเล่นของเด็ก นั้นสามารถแสดงถึงพัฒนาการด้านสังคมของเด็กได้ โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย นั่นคือ ทำให้ช่วยฝึกทักษะทางสังคม ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ตลอดจนมีส่วนช่วยพัฒนาด้านสังคมของเด็กควบคู่ไปกับประสบการณ์อื่นๆ ด้วย ดังนั้น การเล่นจึงเป็นช่วงเวลาที่เด็กได้รับความสนุกสนาน ได้เล่นเกมต่างๆ ได้สมมติตัวเองเป็นสิ่งที่สนใจ และได้รู้จักเพื่อน สร้างมิตร ซึ่งจัดเป็นการเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้กับเด็กอย่างชัดเจน

ในส่วนของผลการวิจัย ทั้งด้านสัมพันธภาพและด้านปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งฉบับครูและฉบับผู้ปกครอง มีความแตกต่างกันโดย ฉบับผู้ปกครอง จะมีผลที่แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ ฉบับครูนั้นมีผลที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญสามารถอธิบายได้ว่า เด็กเมื่ออยู่กับผู้ปกครองจะแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างจากเวลาที่เด็กอยู่ที่โรงเรียน อันเนื่องมาจากปัจจัยที่แวดล้อมตัวเด็ก เมื่ออยู่ที่โรงเรียนครูจะได้เห็นพฤติกรรมสังคมของเด็กเวลาอยู่กับเพื่อนมากกว่า ผู้ปกครองที่อาจจะเห็นพฤติกรรมดังกล่าวเพียงช่วงเวลาสั้นๆ หลังเลิกเรียน

อย่างไรก็ดี ครูและผู้ปกครองคือ บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด จึงมีส่วนร่วมในการฝึกฝนพฤติกรรมสังคมของเด็กได้ดีที่สุด และเป็นปัจจัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาพฤติกรรมสังคมให้แก่เด็กได้ ดังแนวคิดของ Tantiphlachiva (2004) ที่ว่าครูและบุคคลในครอบครัวควรเป็นแบบอย่างที่ดี คอยช่วยแนะนำแนวทางการ

แสดงออกทางพฤติกรรมที่ถูกต้อง ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเอง ฝึกให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงานบ้าน การพาเด็กไปเล่นนอกบ้าน การฝึกวินัยในบ้านและในชั้นเรียน อันเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย มีดังนี้

1. ครู และผู้ปกครอง ควรให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นให้แก่เด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมอารมณ์ รวมไปถึงสติปัญญา เพื่อให้เด็กพร้อมแก่การเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตประจำวัน
2. ครู และผู้ปกครอง ควรนำวัสดุที่เหลือใช้ วัสดุที่หาได้ง่าย มาใช้ในกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น หรืออาจใช้วัสดุอื่นที่คล้ายคลึงกันมาทดแทน ถ้าหากจัดหาวัสดุตามแผนกิจกรรมที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาทดลองครั้งนี้ไม่ได้
3. ครู และผู้ปกครอง ควรคำนึงถึงความสามารถของเด็กแต่ละคน เช่น ยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรม และ ให้เด็กได้พักระหว่างการทำกิจกรรม
4. อุปกรณ์ที่นำมาประดิษฐ์ของเล่น ครูและผู้ปกครองจัดเตรียมอุปกรณ์ที่มีขนาดเหมาะสมกับเด็กในการหยิบ-จับ และไม่เป็นอันตราย เช่น กรรไกรสำหรับเด็ก ฯลฯ
5. ครูควรจัดแผนการส่งเสริมพัฒนาการเป็นรายบุคคล ให้แก่เด็กปฐมวัยเฉพาะด้านที่เป็นจุดอ่อน
6. ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสร้างความตระหนักให้กับครอบครัว ผู้ดูแลเด็ก และครู ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นให้แก่เด็กเพื่อช่วยส่งเสริมเด็กที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านอื่นๆ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องด้านสมอง ด้านสายตา ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ เป็นต้น 2. ควรศึกษาหารูปแบบการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่น เพื่อฝึกฝนและส่งเสริมพฤติกรรมสังคมของเด็กปฐมวัย

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบ ผลการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์ของเล่นให้แก่เด็กปฐมวัยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม เช่น เด็กปฐมวัยในชนบทและในชุมชนเมือง กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เป็นต้น

4. การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย ไม่สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้ จึงควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งต่อไป เพื่อให้ผลสรุปมีความน่าเชื่อถือ

Reference

- Chanklang, D. (2011). *A Study and Development of Educational Toys Promoting Fine Motor Skills in Preschooler Children*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University. Master of Education Degree in Design Innovation. [In Thai]
- Department of health Ministry of Public Health. (2015). *The Situation of Childhood Development in Thailand*. Retrieved from <https://hpc03.files.wordpress.com/2015/09/full-paper-childdev.pdf>. [In Thai]
- Faulkner, D. (1995). Play, Self and Social World. In Barnes, P. (Ed.) *Personal, Social and Emotional Development of Children* (p. 249-70). Oxford: The Open University Press.
- Goldstein, J. (2012). Play and Technology. In Pellegrini A. D. (Ed.), *Oxford Handbook of the Development of Play*. Oxford University Press.
- Institute for Population and Social Research, Mahidol University. (2015). *The Development Project in Monitoring a Physical Activity of Thai Population 2015*. Nakorn Pathom: Institute for Population and Social Research Press. [In Thai]
- Chan-Ame, S. (2000). *Child Psychology* (4th ed.). Bangkok: Thai Wattana Panich. [In Thai]
- Santanon. J. (2010). *The Development of Social Relations of Young Children's Drawing with Collage Picture Activities in Group*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University. Faculty of Education, Early Childhood Education. [In Thai]
- Keawkungwal, S. (2010). *The Psychology of Life Development* (9th ed.). Bangkok: Thammasat Press. [In Thai]
- Khemmani, T. (2012). *Teaching Technique: Knowledge for Effective Learning Process*. 15th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [In Thai]

- McFarland, A. (2011). *Growing Minds: The Relationship between Parental Attitude about Nature and the Development of Fine and Gross Motor Skills in Children*. (Doctoral dissertation) Texas A&M University. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1969.1/ETD-TAMU-2011-05-9067>.
- Sokampa, A. (2008). *Social Behavior of Preschool Children Affected by Esop Story Telling with Simulation*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University. Faculty of Education. Early Childhood Education. [In Thai]
- Sukhothaithammatirat Open University. (1989). *Document Training Series for Teacher and Early Childhood Caregiver Unit 6-10*. Bangkok: Sukhothaithammatirat Open University Press. [In Thai]
- Tantiplachiva K. (2004). *Learning Activities for Early Childhood*. Bangkok: Early Childhood Education Srinakharinwirot University Press. [In Thai]